

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою Радою

Східноєвропейського університету
імені Рауфа Аблязова

Протокол № 02/24

від «11» квітня 2024 р.

Ректор ЧУДАЄВА

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітньо-професійна програма	«Фінанси, банківська справа та страхування»
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	4
Завдання з освітньої компоненти «Фінанси»	4
Завдання з освітньої компоненти «Гроші і кредити»	5
ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ АБИТУРІЄНТІВ ЩО ВСТУПАЮТЬ ЗА НЕСПОРІДНЕНИМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ.....	7
Завдання додаткового вступного випробування з освітньої компоненти «Політекономія»	7
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	8
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	10

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою програми вступного випробування для вступників на 3 курс здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» є виявлення рівня знань здобувачів освіти на основі наявного ступеня «бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», рівня вищої освіти «магістр», у т.ч., здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки) бакалаврів або спеціалістів, освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст», у т.ч., здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), а також можливості їхнього подальшого навчання за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої. Обов'язковою умовою є наявність базових знань з фінансових питань.

Вимоги до рівня знань і умінь вступників. Абітурієнт під час вступу має поєднувати теоретичну і практичну підготовку, досконало володіти матеріалом відповідно до програм освітніх компонент 1 курсу за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти; постійно поповнювати свої знання, розширювати світогляд, підвищувати рівень своєї культури.

Вступники мають засвоїти на рівні, що встановлюється освітніми програмами, освітні компоненти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, сукупність наступних видів знань, умінь і навичок:

- знати закони і нормативні акти України;
- проявити вміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їх риси та форми виявлення;
- використовувати актуальні фактичні та статистичні дані, матеріали останніх подій в економічній та фінансовій сфері в країні та за її межами;
- правильно розкривати зміст категорій та законів;
- демонструвати здатність висловлення та аргументування власного ставлення до економічних процесів;
- правильно виконувати тестові завдання;
- впевнено володіти практичним матеріалом.

Умови участі у вступному випробуванні. До вступного випробування допускаються особи, що оформили у належному порядку документи, надали їх до приймальної комісії, дані про попередньо здобуту освіту які відповідають усім поставленим вимогам та які виявили бажання взяти участь у вступному випробуванні.

У ході вступного випробування використовуються такі **форми контролю знань і умінь вступників**: складання вступного комплексного екзамену за фахом у формі тестування.

Форма проведення вступного випробування. Вступні випробування проводяться у формі тестування. На складання тесту відводиться дві академічні години. Проходження тестування відбувається в академічній аудиторії в присутності членів екзаменаційної комісії.

За результатами тестування здійснюється зарахування абітурієнтів.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

У програму вступного випробування з метою діагностування знань і умінь вступників включено наступні навчальні дисципліни:

- Фінанси;
- Гроші і кредит.

Нижче наведено перелік теоретичних питань з освітніх компонент включених до програми.

За результатами тестування виставляється оцінка, яка враховується при визначенні загального балу, необхідного для вступу.

Завдання з освітньої компоненти «Фінанси»

1. Сутність і об'єктивна необхідність фінансів.
2. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів.
3. Генезис і еволюція фінансів.
4. Становлення та розвиток фінансової науки
5. Фінансове право і фінансова політика.
6. Вплив фінансів на суспільне виробництво.
7. Роль фінансів у розвитку соціальної сфери.
8. Структурна перебудова народного господарства України і роль фінансів у її забезпеченні.
9. Фінансовий механізм регулювання ринкових відносин.
10. Проблеми оздоровлення фінансів України в період переходу до ринкової економіки.
11. Фінансове регулювання підприємницької діяльності.
12. Фінансова система України і перспективи її розвитку.
13. Фінансові аспекти приватизації загальнодержавної власності.
14. Вплив фінансів на ресурсозбереження.
15. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємств.
16. Баланс фінансових ресурсів і витрат держави.
17. Фінансове планування на підприємствах в умовах ринку.
18. Територіальне фінансове планування і проблеми його вдосконалення.
19. Фінанси державних підприємств.
20. Фінанси орендних підприємств.
21. Фінанси акціонерних товариств.
22. Фінансові проблеми розвитку спільних підприємств.
23. Фінанси установ соціальної сфери.
24. Фінанси громадських організацій і добродійних фондів.
25. Основні засоби підприємств. Просте й розширене відтворення основних засобів.
26. Оборотні активи підприємств.
27. Доходи і видатки підприємств.
28. Прибуток і рентабельність підприємств.
29. Формування і використання прибутку підприємств (у розрізі окремих галузей).
30. Фінансовий контроль і його роль у забезпеченні фінансової дисципліни.
31. Фінансовий аудит в умовах ринку.
32. Податкова система України, її становлення і розвиток.

33. Податкова політика України і проблеми її вдосконалення.
34. Прибуткове оподаткування громадян.
35. Організація фінансів в некомерційній сфері (в розрізі окремих видів суспільної діяльності: освіта, культура, охорона здоров'я, соціальне забезпечення, державне управління).
36. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.
37. Соціальні позабюджетні фонди.
38. Державний кредит і його роль у формуванні фінансових ресурсів держави.
39. Пенсійний фонд, його формування і використання.
40. Фінансові проблеми медичного страхування.
41. Соціальне страхування в системі ринкових відносин.
42. Формування і використання фонду соціального захисту населення.
43. Фінансовий ринок і його роль у ринковій економіці.
44. Фінансові резерви та їх значення в розвитку економіки.
45. Фондовий ринок України і перспективи його розвитку.
46. Державні і суспільні фонди цільового призначення.
47. Фінансова політика України на сучасному етапі.
48. Податкова служба і шляхи удосконалення її діяльності.
49. Податок на додану вартість.
50. Податок на прибуток підприємств.
51. Платежі за ресурси.
52. Місцеві податки і збори, їх роль у формуванні місцевих бюджетів.
53. Прямі податки з населення.
54. Бюджет України: актуальні проблеми.
55. Роль бюджету в економічному і соціальному розвитку держави.
56. Роль державного бюджету у формуванні і використанні фінансових ресурсів держави.
57. Бюджетний процес і проблеми його удосконалення.
58. Бюджетний дефіцит.
59. Бюджетне фінансування соціально-економічної інфраструктури регіону.
60. Фінансове забезпечення місцевого господарства.

Завдання з освітньої компоненти «Гроші і кредити»

1. Генезис і сутність грошей.
2. Форми грошей та їх еволюція.
3. Функції грошей.
4. Якісні властивості грошей.
5. Поняття та структура грошового обороту.
6. Маса грошей в обороті та показники її виміру.
7. Швидкість обігу грошей та закон грошового обігу.
8. Сутність та структура грошового ринку.
9. Інституційна модель грошового ринку
10. Структура грошового ринку
11. Попит на ринку грошей
12. 5.Пропозиція грошей
13. Рівновага на ринку грошей
14. Основи функціонування ринку капіталу
15. Сутність, призначення та структура грошової системи.

16. Види грошових систем та їх еволюція.
17. Методи прямого та опосередкованого грошового регулювання грошового обороту і грошового ринку.
18. Платіжні системи.
19. Грошово-кредитна політика.
20. Сутність та закономірності розвитку інфляції.
21. Причини, економічні та соціальні наслідки інфляції.
22. Державне регулювання інфляції.
23. Сутність та види грошових реформ.
24. Сутність валюти та валютних відносин.
25. Валютний ринок та види операцій на валютному ринку.
26. Валютний курс.
27. Валютні системи та валютне регулювання.
28. Платіжний баланс та золотовалютні резерви в механізмі валютного регулювання.
29. Пропозиція грошей та структура грошової бази.
30. Грошово-кредитний мультиплікатор та вплив центрального і комерційних банків на його рівень.
31. Вплив небанківських інституцій на грошовий мультиплікатор.
32. Узагальнення процесу формування пропозиції грошей та роль грошово-кредитної політики.
33. Дискусії щодо нейтральності грошей у процесі відтворення.
34. Передавальний механізм впливу грошей на реальну економіку.
35. Моделі впливу пропозиції грошей на економіку в короткостроковому періоді.
36. Моделі впливу пропозиції грошей на економіку в довгостроковому періоді.
37. Дискусії про роль грошей та практика регулювання пропозиції грошей.
38. Металістична теорія грошей.
39. Номіналістична теорія грошей.
40. Підходи класиків політичної економії до аналізу грошей.
41. Погляди К. Маркса на походження та сутність грошей.
42. Суть та причини походження кількісної теорії грошей.
43. Транзакційний варіант кількісної теорії грошей.
44. Кембріджський варіант кількісної теорії грошей.
45. Кейнсіанська модель кількісної теорії грошей.
46. Монетаристична версія кількісної теорії грошей.
47. Сутність та загальні передумови виникнення кредиту.
48. Функції кредиту.
49. Стадії та закономірності руху кредиту.
50. Принципи кредитування.
51. Класифікація та види кредиту.
52. Економічні межі кредиту.
53. Роль кредиту в розвитку економіки.
54. Поняття та вимірники процента.
55. Теорія вибору портфеля активів.
56. Поведінка ринкових процентних ставок.
57. Ризикова та строкова структура процентних ставок.
58. Функції та роль процента.

ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ АБИТУРІЄНТІВ ЩО ВСТУПАЮТЬ ЗА НЕСПОРІДНЕНИМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ

Метою проведення додаткового вступного випробування є забезпечення конкурсних засад при зарахуванні на навчання до першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» здобувачів неспоріднених спеціальностей, шляхом виявлення рівня підготовленості абітурієнтів за загальноєкономічними освітніми компонентами.

У програму додаткового вступного випробування з метою діагностування знань і умінь вступників із загальноєкономічних освітніх компонент включено освітню компоненту «Політекономія»

Завдання додаткового вступного випробування з освітньої компоненти «Політекономія»

1. Суспільство та економіка. Основні економічні проблеми.
2. Предмет політичної економії.
3. Методи політичної економії.
4. Еволюція економічної науки.
5. Трудова теорія вартості та теорія граничної корисності.
6. Виникнення товарного виробництва. Товар та його властивості.
7. Капітал як економічна категорія товарного виробництва.
8. Робоча сила та її властивості.
9. Економічні потреби та виробничі можливості суспільства. Крива виробничих можливостей.
10. Основні типи економічних систем.
11. Економічний зміст і система форм власності. Форми власності в Україні.
12. Ринкова система та розподіл економічних ресурсів.
13. Суть домогосподарств та їх роль у ринковому механізмі.
14. Механізм функціонування ринкової системи.
15. Основні моделі ринкової ситуації. Досконала і недосконала конкуренція.
16. Попит та закон попиту. Фактори попиту.
17. Пропозиція та закон пропозиції. Фактори пропозиції.
18. Еластичність попиту та пропозиції.
19. Рівновага попиту та пропозиції. Рівноважна ціна та рівноважна кількість.
20. Закон зниження граничної корисності.
21. Теорія споживацької поведінки.
22. Попит на економічні ресурси.
23. Кругообіг та обіг капіталу підприємства.
24. Сутність зносу основного капіталу. Амортизація.
25. Основний та оборотний капітал.
26. Виробнича функція.
27. Концепція економічних витрат як вмінених витрат.
28. Витрати виробництва у короткостроковому періоді: постійні, перемінні, середні витрати. Криві витрат.
29. Максимізація прибутку фірми в умовах досконалої конкуренції.

30. Граничний дохід та валовий дохід в умовах досконалої конкуренції.
31. Доходи в ринковій економіці.
32. Прибуток як економічна категорія. Поняття нормального та економічного прибутку.
33. Заробітна платня як ціна праці.
34. Позичковий процент, номінальна та реальна процентна ставка.
35. Економічна рента та умови її виникнення.
36. Фактори та визначення міри нерівності доходів.
37. Сутність адміністративно-командної системи управління економікою.
38. Сутність перехідної економіки. Особливості ринкової трансформації економіки України.
39. Основні показники системи національних рахунків.
40. Валовий національний продукт та засоби його вимірювання.
41. Споживання, заощадження, інвестиції. Мультиплікатор інвестицій.
42. Суть економічного відтворення. Види відтворення: просте і розширене.
43. Теоретичні моделі встановлення рівноваги сукупного попиту та сукупної пропозиції.
44. Економічний ріст, фактори росту.
45. Циклічний розвиток економіки.
46. Економічний цикл та його фази.
47. Сутність, еволюція та функції грошей. Закон грошового обігу.
48. Грошовий ринок. Попит на гроші та пропозиція грошей.
49. Економічні значення грошових агрегатів M1, M2, M3.
50. Багатодепозитне розширення у банківській системі. Грошовий мультиплікатор.
51. Двохярусна банківська система. Операції банків.
52. Кредитна система та її елементи. Принципи та види кредитування.
53. Інструменти кредитно-грошової політики.
54. Структура державного бюджету. Напрямки та методи бюджетного фінансування.
55. Бюджетний дефіцит та державний борг. Проблеми формування бюджету в Україні.
56. Принципи оподаткування. Класифікація податків. Проблеми оподаткування в Україні.
57. Поняття безробіття та форми безробіття. Проблеми зайнятості в Україні.
58. Концепція природного рівня безробіття. Вимірювання безробіття. Форми безробіття в Україні.
59. Сутність інфляції. Вимірювання інфляції. Види інфляції.
60. Суть світового господарства, об'єктивні основи його формування та етапи розвитку.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання результатів з кожного виду завдань вступного випробування здійснюється за розширеною шкалою:

Шкала оцінювання		
За національною шкалою	Кількість набраних балів	За шкалою ЄКТС
відмінно	90–100	A
добре	82-89	B
	75-81	C
задовільно	67-74	D
	60-66	E
незадовільно	36-59	FX (з можливістю повторного складання)
	1-35	F (з обов'язковим повторним курсом)

З одержаної суми оцінок виводиться середній бал, який є підсумковою оцінкою за вступне випробування, і який враховується для рейтингування кандидатів і здійсненні конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання.

Нижче подано критерії оцінювання знань і умінь вступників.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. 7. Фінанси: навчальний посібник [Електронний ресурс] / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. С. 191-220.
2. Алексєєв І. В. Гроші та кредит: навч. посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. 312 с.
3. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, І. В. Грабинська та ін.; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. 4-те вид., виправл. та доп. Л.: Априорі, 2020. Кн. 1: Вступ до макроекономіки. Макроекономіка. 648 с.
4. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навчальний посібник: У 2 кн. / [С.М.Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.]; за ред. С. М. Панчишина і П. Островерха. Кн. 2: Мікроекономіка. 4-те вид., випр. і доп. К.: Знання, 2020. 437 с.
5. Борисова І. С., Краснікова О.М. Фінанси: Навчально-методичний посібник / І.С. Борисова, О.М. Краснікова. Полтава: Полтавська державна аграрна академія, 2020. 254 с.
6. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика: підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
7. Горлач М.І., Соколов М.О., Кримов М.І., Лисенко С.Ф. Економічна теорія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 532 с.
8. Дзюблюк О.В. Гроші та кредит: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 892 с.
9. Економічна теорія: навч. посіб. Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.
10. Економічна теорія: Навч. посібник / Н.М. Каменева, М.В. Косич, О.І. Фролов, О.Ю. Александрова. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
11. Іванчук Н.В. Гроші та кредит: навч. посіб. Острог: Острозька академія, 2021. 332 с.
12. Ігнатюк А.І. Мікроекономіка. Львів: Видавництво «Ліра», 202420 с.
13. Політична економія: навчальний посібник / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, І. Ф. Лісна та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 280 с
14. Романенко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ. Київ: Центр учбової ітератури, 2016. 310 с.
15. Фергюсон Н. Еволюція грошей. Фінансова історія світу; пер. з англ. К. Диса. Київ: Наш формат, 2017. 380 с.
16. Фінанси: експрес курс: навч. посібник / І.С. Волохова, Н.А. Шикіна, О.Г. Волкова та ін.; за заг. ред. І.С. Волохової. Харків: ПромАрт, 2018. 262 с.
17. Фінанси: навч. посібник / І.С. Волохова, Н.А. Ширкіна, О.Г. Волкова. Харків: ТОВ «Пром-Арт, 2018. 263 с.
18. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018.
19. Щетинін А.І. Гроші та кредит: начальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2019. 163 С.